

POPÜLER KÜLTÜRÜN YÖNETİM UYGULAMALARINA ETKİSİ BAĞLAMINDA YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

ADMINISTRATORS' VIEWS IN THE CONTEXT OF THE EFFECTS OF
POPULAR CULTURE IN MANAGEMENT APPLICATIONS

Yrd. Doç. Dr. Habib ÖZGAN
Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
ozgan@gantep.edu.tr

Arş. Gör. Nazife KARADAĞ
Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
nkaradag@adiyaman.edu.tr

Öz

Bilimsel ve teknolojik alanlarda yaşanan küresel değişimler düşüncelerde ve inançlarda, geleneklerde, değer yargılarında ve kurumsal oluşumlarda yol açtıkları devrimlerle kültürel alandaki değişimlerden en fazla etkilenen eğitim sistemini de zorlamaktadır.

Bu araştırmanın amacı, popüler kültürün yönetim uygulamalarına etkisini belirlemektir. Çalışma grubunu 2007-2008 eğitim öğretim yılında Adıyaman ilinde görev yapan 10 lise müdürü oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde nitel araştırma tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre popüler kültür, öğrencilerin davranışlarında, kılık kıyafetlerinde, insan ilişkilerinde meydana getirdiği değişikliklerle okul müdürlerinin yönetim uygulamalarını zorlamakta, onları çeşitli ikilemler arasında bırakmakta ve okulların amaç ve hedeflerine ulaşmasında çeşitli aksaklıkların doğmasına neden olmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Okul Müdürü, Popüler Kültür, Yönetim Anlayışı

Abstract

Global changes in the scientific and technological fields caused revolutions in beliefs, thoughts, traditions, cultural values, institutional structures and forcing education system that have been affected by these changes as well. The aim of this study is to identify the impact of popular culture on the administrative practices. 10 high school manager employed in the province of Adıyaman in the 2007-2008 education year consist of the study group. In getting research data, half structured interview technique, which is a qualitative research method, has been used. According to the findings that have been obtained in the end of the research, changes which have been caused by popular culture in student behavior, in the way they get dressed and in human relations are urging school principals in management practices; are putting them into various dilemma and are causing some problems for the schools to reach their aims and objectives.

Key Words: School Manager, Popular Culture, Manager Conception

1. GİRİŞ

Günümüzde bilimsel ve teknolojik alanlarda hızlı bir gelişim yaşanmaktadır. Bu süreçte yaşanan oldukça karmaşık ve çok boyutlu toplumsal gelişmeler, küresel değişimlere neden olmakta, bu küresel değişim dinamikleri tüm dünya ülkelerini etkileyerek düşüncelerde, inançlarda, geleneklerde, değer yargılarında ve kurumsal olgularda yol açtıkları devrimlerle toplumları sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarında köklü değişim ve dönüşümlere neden olmaktadır. Meydana gelen ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel vb. alanlardaki değişimlerden en fazla etkilenen kesimin başında ise eğitim sistemi gelmektedir.

Toplumun kültürel yapısına göre şekillenen eğitim, aynı zamanda sosyal ve kültürel değişimin bir aracıdır. Toplumlar, sosyal yapılarını koruyarak bilimsel ve teknolojik yeniliklere ayak uydurmak için kültürel değerlerini yeni nesillere aktarmak durumundadırlar (Özkan, 2006). “Okul kültür değişimini sağlayan örgütlerin başında yer almaktadır” (Taş, 2006). Ancak son günlerde sıkça karşılaştığımız popüler kültür kavramı eğitim sistemini ve okulları etkileyen unsurlar arasında yer almaya başlamıştır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak gelişen kitle iletişim araçları aracılığı ile yayılan popüler kültür toplumun egemen kültürü haline gelemeye başlamıştır.

Orta çağda “halk” anlamı kullanımıyla başlayan popüler kültür, günümüzde çoğunluk tarafından “sevilen ve seçilen” anlamında kullanılmaktadır (Güngör, 1999:18, Akt: Özkan 2006). Yani popüler kültür; **halka ait olan, halk tarafından seçilen** anlamında kullanılmaktadır.

“Herhangi bir toplumun herhangi bir zamandaki egemen olan kültürü” şeklinde ifade edilen popüler kültür, reklamlar, diziler ve filmler aracılığı ile toplumların değer yargılarında, alışkanlıklarında, davranışlarında değişiklikler meydana getiren bir tüketim kültürüdür. “Bilimde, sanatta, politikada, ekonomik pratiklerde, dilin kullanıldığı her yerde” gelişme imkanı bulan popüler kültür “kitle kültüründen farklı olarak bizi ne manipüle eder ne de yansıtır; biz onu yorumlama gücüne, yorum ile dönüştürme gücüne sahip olduğumuz için popüler kültür hemen her yerde bizimledir” (Sözen, 2004).

Popüler kültür ile ilgili yapılan tanımlar incelendiğinde popüler kültürün, “an”lık haz veren, hayatımızın hemen her alanında –farkında olarak veya olmadan- etkisinde bulunduğumuz, toplumda egemen olan kültürün ayrılmaz bir parçası olan ve toplumun büyük bir kesimi tarafından paylaşılan bir kültür dejenerasyonu olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Gençler, toplumun büyük bir kısmı tarafından benimsenen ve diziler tarafından kendilerine dayatılan alışkanlıklar ve marka ürünlerle arkadaşları arasında prestij sağlama eğilimindedirler. İnsanlar tüketim alışkanlıklarını reklamlar, dizi ve filmlere göre belirlemekte, tükettikleri mallara göre toplumda yer edinme çabasına girmekte ve hayatın anlamını çok tüketimle özdeşleştirmektedirler (Düzgün, 2004).

“Hızlı toplumsal değişimle birlikte gençlerin zamanlarının çoğunu ailelerinin dışında geçirmeye başlamaları, aile içindeki doğal eğitim sürecinin yerini çeşitli kurumlara bırakmasına neden olmuştur.” Gençler artık ebeveynleri ve öğretmenleri yerine özellikle televizyon ve internet aracılığı ile yayılan popüler görsel kültür unsurlarını örnek alır hale gelmiştir (Şahin, 2005). Görünen odur ki “moda” kavramı aracılığı ile tek tip görünüşe ve düşünce biçimine sahip olmaya başlayan gençler, ebeveynleri ve öğretmenleri yerine, popüler olan film, dizi, reklam yıldızlarını kendilerine örnek almaktadırlar.

“Popüler kültür benzeşik özellikleri nedeni ile bireyi hem yeni bir kimlik arayışına sürüklemekte hem de toplumsal yabancılaşmaya neden olmaktadır. Popüler kültür sormayan, sorgulamayan, doğru düşünme kararı veremeyen, hoşgörülü, esnek bir kimlik taşımayan, tekdüze bir kimliğe sahip bireyler yetiştirmektedir. Oysa günümüz toplumunun bireyi aktif, katılımcı, doğru kararlar verebilen, açık hoşgörülü, soran, sorgulayan, karar verme yeteneği gelişmiş, ekip çalışmalarına katılan, üretken bir birey olmak durumundadır. Bunu sağlamanın en önemli yolu da eğitimidir” (Özkan, 2006).

Bireyleri tek tip düşünceye iten popüler kültür ürünlerinin anılan olumsuz etkilerine karşın bu ürünlerin eğitim- öğretim ortamını zevkli hale getireceğini savunanlar da olmuştur. Öğretmenler sınıfta öğretilbilir anlar yaratmalıdır. Sınıfta öğretilbilir anlar yaratıldığında öğrenciler ilgilerini öğrenme üzerine yoğunlaştıracaklardır. Bunu yapmak için öğretmenler örnek verirken popüler kültür ürünlerini kullanacaklardır (Chi-Kim Cheung, 2003). Biggs ve More’a göre ise hemen hemen her konunun sıkıcı testlerle başlaması yerine güncel filmlerle, pop şarkılarıyla başlaması daha uygundur.

Eğitim ve eğitim kurumları, toplumların kendilerini geliştirmeleri ve varlıklarını sürdürmeleri sürecinde önemli işlevleri olan faktörlerdir. Eğitim kurumlarının amaçlarının en üst düzeyde gerçekleştirilmesinden, karar verme, planlama ve uygulama gücüne sahip olan okul yöneticileri sorumludur. Ancak okul müdürleri, amaca yönelik işlemleri planlayıp uygulamada okulun içi ve dış öğelerinden etkilenmektedirler. Popüler kültür de eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesini etkileyen dış öğelerden olup, zaman zaman eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesinin önünde bir engel niteliğindedir. Bu nedenle, bu engelin aşılmasında okul yöneticileri önemli roller üstlenmektedir. Okul yöneticileri popüler kültürün eğitim kurumları üzerindeki etkilerini en yakından izleyen ve bu süreçte karşılaşılan sorunlara çözümler arayan en önemli öğelerden biridir.

Araştırmanın Önemi

Sosyal ve kültürel değişimi gerçekleştiren eğitim kurumlarının kültür yaratma, öğrencilerin kültürlenmesi sürecine katkıda bulunma ve toplumun kültürünü gelecek nesillere iletme görevleri bulunmaktadır. Gelişen teknoloji ve değişen yaşam koşulları toplumların alışkanlıklarını etkileyerek kültürel yapılarında farklılaşmalar meydana getirmekte ve popüler kültür gibi kavramların doğmasına zemin hazırlamaktadır. Bu araştırma okulların, öğrencilerin kültürlenme sürecine olumlu yönde

katkıda bulunma ve kültürel mirası gelecek kuşaklara devretme görevlerinin başarıyla yerine getirilebilmesi sürecinde popüler kültürün yönetim uygulamalarını ve öğrencilerini nasıl etkilediğine ilişkin okul müdürlerinin görüşlerinden yararlanarak popüler kültürün gençler üzerindeki etkilerinin yönetim uygulamalarını nasıl etkilediğini belirlemeye çalışması açısından önemlidir. Araştırmadan elde edilen bulguların, okul müdürlerinin yönetim sürecini kolaylaştırması umulmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı popüler kültürün gençlerin tutum ve davranışlarında meydana getirdiği değişikliklerin okul müdürlerinin yönetim uygulamalarını nasıl etkilediğini belirlemektir.

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Popüler kültür yönetim uygulamalarını nasıl etkiler?
2. Popüler kültür okul müdürlerinin disiplin anlayışını nasıl etkilemektedir?
3. Popüler kültür, okulun amaç, hedef ve politikalarını nasıl etkilemektedir?
4. Popüler kültürün olumlu etkileri nelerdir?
5. Popüler kültürün olumsuz etkileri nelerdir?
6. Popüler kültürün olumsuz etkilerinden kurtulmak için eğitim kurumlarına düşen sorumluluklar nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Adıyaman ilinde görev yapan orta öğretim okul müdürleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemine evrenden olasılık temelli örnekleme yöntemi ile seçilen 10 orta öğretim okul müdürü oluşturmaktadır. “Olasılık temelli örneklemenin özünü olasılık kuramı oluşturur. Yani belirli bir evrende yer alan “şey”lerin özellikleri her bireye eşit olarak dağıtılmıştır. Yani bu evrendeki “şey”lerin özellikleri belirli ölçütler uygulandığında birbirine benzer özellikler göstermektedir” (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.104). Örneklemi oluşturan okul müdürlerinin yaşları 40-55 arasında değişmektedir ve tamamı erkektir. Ayrıca örneklemi oluşturan müdürlerin bir tanesi Fen lisesinde, bir tanesi Anadolu Lisesinde, sekiz tanesi de düz liselerde görev yapmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmacı görüşme

sorularını önceden hazırlar; ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verir. Bu tür görüşmede, araştırılan kişilerin de araştırma üzerinde kontrolleri söz konusudur (Ekiz, 2003, s:62). Araştırmada kullanılan görüşme formunun güvenilirliğini belirlemek amacıyla okul müdürlerinin görüşme sorularına verdikleri yanıtlar Miles ve Huberman (1994) tarafından belirlenen;

$$P \text{ (Uzlaşma Yüzdesi)} = [Na \text{ (Görüş Birliği)} / Na \text{ (Görüş Birliği)} + Nd \text{ (Görüş Ayrılığı)}] \times 100$$
 formülü kullanılarak incelenmiş ve $P=92\%$ bulunmuş ve araştırma güvenilir kabul edilmiştir.

Görüş birliği ve görüş ayrılığı olan maddeler araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan görüşme formunun geçerliğini belirlemek için ise hazırlanan görüşme formu uzman görüşüne sunulmuş ve alınan eleştiriler doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir.

Görüşmeler sırasında okul müdürlerine aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Popüler kültür yönetim uygulamalarınızı nasıl etkiler?
2. Popüler kültür disiplin anlayışınızı nasıl etkiler?
3. Popüler kültür örgütünüzün amaç, hedef ve politikalarını nasıl etkiler?
4. Popüler kültürün olumlu etkileri nelerdir?
5. Popüler kültürün olumsuz etkileri nelerdir?
6. Popüler kültürün olumsuz etkilerinden kurtulmak için eğitim kurumlarına düşen sorumluluklar nelerdir?

Görüşme sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz yapılırken elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmıştır.

3. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular, daha önceden belirlenen temalara göre araştırmaya katılan okul müdürlerinin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak özetlenmiştir.

Tablo 1’de popüler kültürün okul müdürlerinin okul yönetim anlayışlarını nasıl etkilediğini belirlemek amacı ile sorulan “popüler kültür yönetim uygulamalarınızı nasıl etkiler?” sorusuna ait görüşleri yer almaktadır.

Tablo 1: Okul Müdürlerinin “Popüler Kültür Yönetim Uygulamalarınızı Nasıl Etkiler?”

Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Tema	Yönetim Uygulamalarına Etkisi	Frekans
Alt Temalar	Yönetim uygulamalarını zorlar	8
	Yönetim anlayışını etkilemez.	6
	Öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulmasını engeller	4
	Yönetimde çağdaş yaklaşımların uygulanmasını teşvik eder	4

Görüşme yapılan okul müdürleri genelde popüler kültürün etkisinde kalan gençlerin yönetim uygulamalarını zorlaştırdığını belirtmektedirler. Bu konuda bir okul müdürü, “Öğrenciler popüler olan, moda olan kıyafetlere yönelmekte, bunları okulda da giymek istemekte ve bu bizi zorlamakta. Popüler kültürün etkisi öğrencilerin kıyafetinde ve saç stillerinde kendini göstermekte. Ancak bu tür davranışlar bizim kıyafet yönetmeliğimize aykırı ve biz bu süreci kontrol ederken zaman zaman zorlanıyoruz” şeklinde görüş belirtirken bir başka müdür, popüler kültürün yönetim anlayışlarını etkilemediğini, kendilerinin yönetmelikler dahilinde hareket ettiklerini belirtmiş ve şunları söylemiştir: “Ben popüler kültürün etkisinde kalmadığım için popüler kültür yönetim anlayışımı etkilemiyor, eğer çocuklar popüler kültürün etkisinde kalıp olumsuz davranışlar sergilerse onları bu olumsuz etkilerden kurtarmak için gerekli toplantılar düzenlenir ve yönetmelikler, uymaları gereken kurallar onlara hatırlatılır.” Araştırmaya katılan bazı okul müdürleri ise popüler kültürün öğrencilerle aralarındaki iletişimi engellediğini, bunun da yönetim uygulamalarını zorladığını vurgulamaktadırlar. Popüler kültürün öğrencilerle aralarındaki iletişimi, dolayısıyla yönetim uygulamalarını zorlaştırdığını belirten okul müdürlerinden biri “bizler öğrenciyle muhabız, öğrencilere sadece öğretim değil, eğitim yönünden de –sevgi, saygı, insan ilişkileri vs.- bir şey vermek istiyoruz. Bu kültür öğrenciyi olumsuz etkilediği için çocuk bizi anlamakta güçlük çekiyor. Biz de ısrarcı olduğumuzda aramızda küsmeler, kırımlar oluyor, iletişimimizde kopukluklar meydana geliyor. Bu kültür verimli bir eğitim-öğretim ortamı oluşturmamızı engelliyor ve yönetim olarak aldığımız kararları uygulamakta zorlanıyoruz” şeklinde görüş bildirmiştir. Görüldüğü gibi popüler kültür genellikle öğrencilerin kıyafetlerine yansarak onların kılık kıyafet yönetmeliği ile ters düşmelerine neden olmakta; ayrıca popüler kültürün etkisinde kalan öğrenciler ile okul idaresi arasında iletişim kopuklukları meydana gelmekte ve bu durum okul yönetiminin uygulamalarını oldukça zorlamaktadır.

Araştırmada okul müdürlerinin, popüler kültürün okul yönetim anlayışına etkisine ilişkin görüşlerini belirlemek amacı ile ikinci olarak “popüler kültür disiplin anlayışınızı nasıl etkiler” sorusu yöneltilmiş ve alınan cevaplar Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2: Okul Müdürlerinin “Popüler Kültür Disiplin Anlayışımızı Nasıl Etkiler?”

Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

<i>Tema</i>	<i>Disiplin Anlayışına Etkisi</i>	Frekans
Alt Temalar	Disiplin yöntemlerini zorlar	9
	Disiplin ve hoşgörü arasında ikileme düşürür.	5
	Daha fazla disiplin gerektirir	8

Tablo 2’de görüldüğü gibi okul müdürleri, popüler kültürün disiplin anlayışlarını olumsuz yönde etkilediklerini belirtmektedirler. Okul müdürlerine göre popüler kültürün oluşturduğu gevşeme, karmaşa ve anlaşmazlık bir önceki kültüre göre oluşturulan disiplin yöntemlerini sonuna kadar zedeler. Popüler kültürün öğrenciler üzerinde oluşturduğu aşırı serbest hareket etme arzusu nedeniyle disiplin yöntemlerinde zedelenmeler yaşandığını belirten bir okul müdürü: “öğrenciler televizyonlarda gördükleri okul dizilerinden etkilenip, ilişkilerini ona göre düzenliyor, öğretmenlerine dizilerdeki öğrencilerin öğretmenlerine davrandıkları gibi davranıyor ve dizilerdeki öğrencilerin kıyafetlerine özeniyor... Televizyondaki dünya ile okul ve aile yaşantısındaki dünya çok farklı. Öğrenci ikileme düşüyor ve bu özenti bizim disiplin sağlamamızı zorlaştırıyor” şeklinde görüş belirtirken bir başka müdür; “biz öğrenciyi kazanmak için hoşgörülü olmaya özen gösteriyoruz. Öğrencinin saç stili ya da kıyafeti okula uygun değilse biz iki seçenek arasında kalıyoruz: ya disiplin sağlamak amacıyla öğrencilere sert davranıp onları kıracağız ve kaybedeceğiz; ya da hoşgörü ile yaklaşım doğru davranışı anlatıp öğrenciyi kazanacağız. Öğrenci bizi anlamamak için direndiğinde mecburen yönetmeliklere göre hareket ediyoruz ve bu da disiplin anlayışımızı zorlaştırıyor” şeklinde görüş belirtmiştir. Yani televizyonda gördüğü kişileri kendine örnek alan öğrencilerin bu kişilerin davranışlarına benzer tavırlar içerisinde olmaları okulda anlaşmazlıkların doğmasına zemin hazırlamakta, karmaşaya neden olmakta ve disiplin problemlerinin doğmasına neden olarak okul müdürlerinin disiplin anlayışlarını da son derece olumsuz etkilemektedir.

Okul müdürlerinin, “popüler kültür örgütünüzün amaç hedef ve politikalarını nasıl etkiler” sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo 3’de özetlenmiştir.

Tablo 3: Okul Müdürlerinin “Popüler Kültür, Örgütünüzün Amaç, Hedef ve Politikalarını Nasıl Etkiler” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

<i>Tema</i>	<i>Örgütün Amaç, Hedef ve Politikalarına Etkisi</i>	Frekans
Alt Temalar	Amaç ve hedeflerde sapmalar meydana getirir.	6
	Amaç, hedef ve politikaları etkilemez	2
	Popüler kültüre eşgüdümlü amaç ve hedefler oluşturulmalıdır	4
	Amaç ve hedeflerin revize edilmesine olanak verir.	3

Okul müdürlerine göre, okulların var oluş amacı öğrencilerin bilgi, beceri ve kabiliyetlerini artırarak onları hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır. Ancak popüler kültür olgusunun hayatımıza girmesiyle öğrenciler kitleler halinde okul kurallarını çiğnemeye başlamış, derslerinden çok modayı

takip eder hale gelmiş ve bu da okulların var oluş sebebine uygun hareket etmemesine neden olmuştur. Artık okul yönetimleri öğrencilerin bilgi ve becerilerini artırmak yollarını ararken bir yandan da onları tüketim çağının olumsuz etkilerinden uzak tutmanın yollarını arar hale gelmişlerdir. Hatta çoğu zaman ana hedeflerini bir kenara bırakıp bu hedefe doğru yönelir hale gelmişlerdir. Bu konuda bir okul müdürü “örgütümüzün amaçlarına ulaşabilmesi için plan yapıyoruz ve planın taraflarından olan öğrenciler üzerine düşen görevi yapmadığında hedefimize ulaşmada zorlanıyoruz. Popüler kültür öğrencilerimizin %80’ini etkilediğinden amacımızdan sapıyoruz, öğretim yerine eğitim faaliyetleri, iyi alışkanlıklar kazandırma çabaları baskın hale geliyor” şeklinde görüş belirtirken bir başka müdür, “popüler kültür örgütün klasik yapısını sorgular ve örgüte dahil olacak yeni kuşakların örgütü içselleştirmesi için o kuşakların kültürü olan popüler kültürün bir kısmının örgüt vizyonunda temsil edilmesi gerekir. Örgütün devamlılığını sağlamak için popüler kültürle eşgüdümlü yeni hedefler ve amaçlar oluşturulmalıdır. Aksi takdirde zihnen örgütün amaçlarına inanmayan kuşakların yaratacağı çözülme örgütün geleceği açısından büyük bir tehdittir” şeklinde görüş belirterek, popüler kültürle eşgüdümlü amaç ve hedef oluşturulmasının gerekliliğine inandığını vurgulamıştır. Tablo 3’de görüldüğü gibi bazı okul müdürleri de okullarının amaçları ve hedeflerinin Milli Eğitim politikaları çerçevesinde belirlendiğini, kendileri belirlenen kurallara uydukları müddetçe popüler kültürün bu amaç ve hedefleri etkilemeyeceğini savunmaktadırlar.

Tablo 4’de okul müdürlerinin “Popüler kültürün olumlu etkileri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar gösterilmektedir.

Tablo 4: Okul Müdürlerinin “Popüler Kültürün Olumlu Etkileri Nelerdir?”

Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Tema	Popüler Kültürün Olumlu Etkileri	Frekans
Alt Temalar	Dersler zevkli hale gelir	7
	Yenilikleri seven bireyler yetişir.	6
	Yeniliklere zemin hazırlar	6
	Motivasyonu artırır	5

Okul müdürlerine göre popüler kültür aracılığıyla dersler öğrenciler için ilgi çekici, ilginç, neşeli ve kalıcı bir hale getirilebilir. Dersi eğlenceli kılan öğrencinin ilgisine hitap etmesi ve merak uyandırıcı olmasıdır. Okul müdürlerine göre, eğer bir öğretmen dersini ilgi çekici hale getirmek istiyorsa öğrencilerinin ilgilerinin farkında olmalı ve onların dünyalarından olumlu örneklerle dersi zenginleştirmelidir. Bu konuda bir okul müdürü “çocukların normalde ilgilenmediği farklı konular televizyonlarda, reklamlarda, çocukların izlediği dizlerde vurgulanırsa çocuklar bundan etkilenir ve çocuklarda bir merak uyanır. Merak ettiği konuda bilgi sahibi olmak isteyen çocuk o konuyu araştırır ve o konuyu öğrenir” şeklinde görüş belirtmektedir. Okul müdürleri tarafından vurgulanan bir başka pozitif yön ise popüler kültür unsurları aracılığı ile öğrencilerin motivasyonun artırılabilmesidir. Öğrenciye hitap eden popüler kültür unsurları, örgütün amaç ve hedeflerine ters düşmeyecek şekilde

okulda yer alırsa öğrenci kendi dünyasına ait unsurların da okulda olduğunu görecektir ve başka arayışlara girmeyecektir. Bu konuda bir okul müdürü: “bizler basmakalıp uygulamaları bırakıp öğrenciye hitap eden unsurlardan da faydalanırsak öğrencimiz kendisine değer verildiğini hissedecek ve örgüte bağlılığı artacaktır. Örneğin zil seslerimiz öğrencilerin en çok sevdiği müziklerden oluşursa öğrencilere küçük de olsa kendi dünyalarından unsurların da okulda yer aldığı mesajını verebiliriz ve bu öğrencinin motivasyonunu da artırır” şeklinde görüş belirtmektedir.

Araştırmada okul müdürlerine sorulan bir diğer soru “popüler kültürün olumsuz etkileri nelerdir?” sorusudur. Bu soruya okul müdürlerinin verdikleri yanıtlar Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5: Okul Müdürlerinin “Popüler Kültürün Olumsuz Etkileri Nelerdir?”

Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

<i>Tema</i>	<i>Popüler Kültürün Olumsuz Etkileri</i>	<i>Frekans</i>
Alt Temalar	Bazı değer yargılarımızı kaybettik	5
	Hedeflerimizde sapmalar meydana geliyor	5
	Disiplin problemlerini doğuruyor	4
	Ana kültüre zarar veriyor	2

Okul müdürlerine göre tek tip birey yetişmesine neden olan popüler kültür sayesinde sorgulama yeteneği kazanmadan hızlı tüketim çarkına dahil olan kişiler yetişmekte ve değer yargılarımız yavaş yavaş kaybolmaktadır. Ayrıca okul müdürleri popüler kültürün unsurlarından olan televizyon dizilerindeki kötü örnek teşkil edecek karakterlerin gençler üzerinde davranış bozukluklarına neden olduğunu da vurgulamaktadırlar. Okul müdürlerine göre televizyonda gördüğü dizi kahramanlarını kendilerine örnek alan gençler bu kişilerin davranışlarını okulda sergilemekte ve bu da disiplin problemlerinin artmasına neden olmaktadır. Bu konuda bir okul müdürü, “televizyonlarda izledikleri ağa- bey dizilerindeki kahramanları kendilerine örnek alan öğrenciler okulda bu kişiler gibi davranmaya çalışıyor, arkadaşları üzerinde baskılar oluşturuyor, arkadaşlarını çeşitli şekillerde tehdide kalkışıyor ve bu okulda disiplin problemlerinin artmasına neden oluyor” şeklinde görüş belirtmektedir. Popüler kültürün yerleşik kültüre zarar verdiğini vurgulayan bir okul müdürü ise “popüler kültür, içerisinde ana kültürün temel öğelerine karşı bir muhalefet bildirir ve popüler kültürün gücü ve kabul edilebilirliği nispetinde bu ana öğeler zarar görür. Özellikle popüler kültürün içerisinde yabancı kültür öğeleri fazlaysa etkilenme daha vahim sonuçlar doğurur” şeklinde görüş belirtmiştir.

Araştırmada okul müdürlerine yöneltilen son soru olan “popüler kültürün olumsuz etkilerinden kurtulmak için eğitim kurumlarına düşen sorumluluklar nelerdir?” sorusuna ilişkin okul müdürlerinin verdikleri yanıtlar Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6: Okul Müdürlerinin “Popüler Kültürün Olumsuz Etkilerinden Kurtulmak İçin Eğitim Kurumlarına Düşen Sorumluluklar Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Tema	<i>Popüler Kültürün Olumsuz Etkilerinden Kurtulmak İçin Eğitim Kurumlarına Düşen Sorumluluklar</i>	Frekans
Alt Temalar	Öğrencilere etik değerler aşılmalı	7
	Eğitim kurumları yeniliklere açık olmalı	5
	Teknoloji ile barışık yaşam sürdürülmeli	4
	Öğretmen eğitime önem verilmeli	4
	Okullarda öğrencilere ait bir dünya oluşturulmalı	3

Tablo 6’da da görüldüğü gibi okul müdürlerine göre popüler kültürün olumsuz etkilerinden kurtulmak için eğitim kurumlarına önemli sorumluluklar düşmektedir. Öncelikle okul müdürleri okullarını etkileyen bu unsurun farkında olmalı ve yönetim faaliyetlerini düzenlerken buna göre hareket etmelidir. Okul müdürlerine göre popüler kültürün olumsuz etkilerinden kurtulmak için okullarda öğrencilere etik değerler aşılmalıdır. Bu konuda bir okul müdürü “öğretmenler popüler kültür konusunda bilgilendirici olmalı, öğrencide bu kültüre ait bir bilinç oluşturmalı ve okulda popüler kültürden kaynaklanan disiplin sorunları görülürse bu konuda uzmanlar getirilmeli ve öğrencilere seminer verilmeli” şeklinde görüş belirtirken bir başka müdür eğitim kurumlarının yeniliklere açık olması gerektiğini vurgulamış ve “Eğitim kurumları sürekli kendilerini yenileyen, öğrencilerinin istek, istidat ve kabiliyetlerine göre kendini geliştiren kurumlar olmalıdır” şeklinde görüş belirtmiştir. Okul müdürlerine göre popüler kültürün olumsuz etkilerinden korunmak için eğitim kurumlarına düşen bir diğer sorumluluk da öğretmen eğitime önem verilmesi konusundadır. Bu konuda bir okul müdürü düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir: “Yaptığımız her şey öğretmenlerle var. Öğretmenler yetiştirilirken bizim değerlerimize, öz kültürümüze bağlı yetiştirilmeli. Eğer öğretmenler bu bilince sahip olursa model olacakları öğrenciler de bu bilinçle yetişecektir. Ayrıca bizler eğer okullarda öğrencilere ait bir dünya oluşturabilirsek, çocukta okula ait olma duygusu oluşacak ve böylece çocuğu popüler kültür yerine kendi etkimiz altına almış olacağız... Kısacası donanımızı güçlendirmeliyiz. Alternatifler sunacağız yani.”

Okul müdürlerine göre popüler kültürün olumsuz etkilerinden korunmak için eğitim kurumlarında öz kültürümüzün öneminin vurgulanması gerektiğine inanan bir okul müdürü: “yerleşik kültürü savunmacı bir bakış açısıyla değerlendirmek yerine kültür öğelerimizi dinamik ve uzlaşmacı hale getirmemiz gerekir. Yeni kuşakların ilgi duyduğu alanları takip etmek ve onlara yeteri kadar değer vermek zorundayız. Kültürümüz içerisinde oluşturacağımız etik değerler menfaatten sıyrılmış yüce duygular popüler kültürün zararlarını kendiliğinden önleyen otomatik bir kalkan görevi görecektir. Etik değerler, yüceltilmiş duygular, insanlık adına güzel şeyler yapma isteği yeni kuşaklara okullarda verilebilir. Bu temel değerleri başarı ile içselleştiren kuşakların popüler kültürün olumsuz etkilerinden korunmaları mümkün olacaktır” şeklinde görüş belirtmektedir.

Kısaca özetlemek gerekirse öğrencilerin hayatı algılama biçimlerinde değişiklikler meydana getiren popüler kültür, onların anlaşılması zor bir dile sahip olmalarına neden olmakta ve okul

yönetimleri ile iletişim kopukluklarına hatta iletişim çatışmalarının oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Ortaya çıkan olumsuzluklar okul müdürlerinin yönetim uygulamalarını zorlaştırmakta, disiplin uygulamalarında katı tutumlar içerisine girmelerine neden olmaktadır. Ayrıca okul kuralları yerine modayı takip eden öğrenciler tek tip bireyler haline gelerek okulun amaç ve hedeflerinde sapmalar meydana gelmesine neden olmaktadır. Yani var oluş sebebi öğrencilerin bilgi ve kabiliyetlerini artırarak onları hayata ve üst öğrenime hazırlamak olan okullar, öğrencileri popüler kültürün olumsuz etkilerinden kurtarmak için çabalayan kurumlar haline gelmişlerdir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucuna göre popüler kültür öğrencilerin dış görünüşlerine yansımakta ve öğrencilerin kılık kıyafet yönetmeliğine uymayan kıyafetlerle okula gelmelerine neden olarak okul yönetiminin uygulamalarını zorlamaktadır. Kendilerini televizyonda gördükleri karakterlere benzetmeye çalışan öğrenciler, okulda öğretmenleri ile kurdukları iletişimde -bu karakterlerin etkisinde kaldıklarından- çeşitli zorluklar yaşamaktadırlar. Öğrenci öğretmenin kendisini anlamadığını düşünürken, öğretmen ve yöneticiler anlaşılması zor bir dile sahip olan öğrenciler karşısında neler yapacaklarını şaşırılmaktadırlar. Bass (2008)'in de belirttiği gibi aileler ve öğretmenler çocuklarının davranışlarını kontrol altına hızlıca değişen ve genişleyen ticari medya ürünlerinden bunalmış durumdadırlar. Okul müdürleri ise Sözen (2004)'in de belirttiği gibi reklamlar, dizi ve filmler aracılığı ile öğrencilerin alışkanlıklarında, değer ve inançlarında değişiklikler meydana geldiğini belirterek; öğrencilerin, televizyonda okul ile ilgili yayınlanan dizilerdeki öğrencilere özenerek okulda onlar gibi davrandıklarını ve bu durumun da yönetim uygulamalarını zorladığını belirtmektedirler.

Okul müdürlerine göre popüler kültür her zaman yerleşik kültüre göre bir gevşeme anlamı taşımaktadır, popüler kültürün etkisinde olan kuşaklar önceki kuşaklara göre anlaşılması zor bir dile ve uyulması zor bir hayat tarzına sahiplerdir. Bütün bu olumsuzluklar okul yönetiminin uygulamalarını ve disiplin anlayışını son derece zorlamaktadır. Yönetim bu duruma iki şekilde tepki verir: ya kuralları sertleştirir popüler kültürün izlerini silmeye çalışır; ya da bir uzlaşma arar. Nitekim Erdoğan (2004) da televizyonun kültürle ilgili gündelik yaşamda popüler olanı, popüler yapıları ve popüler yapılmak isteneni taşıyan, gösteren, sunan, değerlendiren, yücelten, özlüce popülerlik kimliği veren en popüler bir iletişim aracı olduğunu söyleyerek televizyonların ve televizyonlardaki popüler unsurların kültür dejenerasyonuna yol açtığını vurgulamaktadır. Günümüz toplumunun bireyi, aktif, katılımcı, doğru kararlar verebilen, açık, hoşgörülü, soran, sorgulayan, karar verme yeteneği gelişmiş, ekip çalışmalarına katılan, üretken birey olmak durumundadır (Özkan, 2006). Oysa okul müdürleri, popüler kültürün sorgulamayan, tek tip düşünen, eleştirme yeteneği gelişmemiş bireyler yetişmesine zemin hazırladığını belirtmişlerdir. Var oluş amacı öğrencilerin bilgi ve becerilerini artırarak onları hayata

hazırlamak olan okullar, günümüzde öğrencileri popüler kültürün olumsuz etkilerinden korumak misyonunu üstlenmiş görünmektedirler. Erdoğan'nın (2004) belirttiği gibi kapitalist toplumlarda gençler doğru olarak anlayamadıkları ve denetim altına alamadıkları ilişkilere boyun eğmeyle girerler, modayı yakında takip ederler. Marka T-shirtler, kemerler, marka elbiseler, makyaj ve parfüm çeşitleri, medyatik karakterler kitleler üzerinde, insanlar arası ilişkilerden de geçerek çekilmez ağırlıklarını hissettirirler ve egemenlik kurarlar. Bu egemenlik unsurları şüphesiz öğrencileri de etkileri altına alarak ağırlıklarını okullarda da hissettirir hale gelmiştir. Okul müdürleri bu unsurların öğrencilerini direk etkilediği için bu duruma bağlı olarak örgütlerinin amaç ve hedeflerinde sapmalar meydana geldiğini vurgulamaktadırlar. Öğrenciler okula garip kıyafetler ve aksesuarlarla gelir olmuştur, artık derslerinden çok bu unsurlar ilgi alanlarını oluşturmaktadır. Okul yönetimleri ise bu unsurların esas amaçları olan öğretim boyutunu aksattığını vakitlerinin büyük kısmını eğitim faaliyetlerine ayırmak zorunda kaldıklarını belirtmektedirler. Ayrıca bu unsurlar okulların kılık-kıyafet yönetmeliğine de ters düşerek okul yönetimini zor durumda bırakmakta ve disiplin anlayışlarını zorlamaktadır. Yine araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler derslerde öğrencilerin dikkatlerini toplamak ve motivasyonlarını artırmak amacı ile popüler kültür unsurlarından zaman zaman yararlanmaktadırlar. Nitekim Gee'nin de belirttiği gibi çocuklar popüler kültür ürünlerinden olan, kolay olmayan, karmaşık beceri gerektiren oyunları oynarken zorlanmıyorlar ve çocuklar okulda da karmaşık zor şeyleri öğreniyorlar. Onlar anlaşılabilir yönleri anlamaya, doğaçlama yapmaya, yenilik yapmaya ihtiyaç duyuyorlar ve kavramları ve bağıntıları oluşturarak yenedünyaları keşfediyorlar. Deneyerek öğrenme şüphesiz çocuklar için çok büyük bir zevk kaynağıdır ve iyi hazırlanmış oyunlar öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmekte, onların kendi becerilerini test etmelerine olanak vermektedir (Gee, 2005). Bahsedilen bir takım olumlu yönlerine karşın popüler kültür, düşünmeyen, eleştirmeyen, tek tip düşünen bireyler oluşmasına ve bu kültür esas kültürün kaybolmasına zemin hazırlamaktadır. Temel işlevlerinden bir tanesi de toplumun kültürel mirasını zenginleştirerek gelecek kuşaklara aktarmak olan eğitim kurumlarında esas kültürün zenginleştirilmesi pek mümkün görünmemekte; ancak popüler kültürün olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi amacıyla öğrencilere hitap eden ama öz kültüre ters düşmeyen bir dünya oluşturulmaya çalışılmakta ve onlara etik değerler aşılanmaktadır.

Görüldüğü gibi günlük hayatımızın büyük bir kısmını etkisi altına almış olan popüler kültür eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde büyük engel olmaktadır. Özellikle henüz kişilik gelişimlerini tamamlamamış olan gençler bu unsurların etkisinde kalarak disiplin problemlerine neden olmakta, okul yönetimini zorlamaktadırlar. Bu tür problemlerin en aza indirilebilmesi için;

- Okul yönetimi başta olmak üzere, öğretmen, öğrenci ve veliler popüler kültür konusunda bilinçlendirilmelidir.
- Öğretmen ve yöneticilere farklılıkları yönetme bilgi ve becerisi kazandırılmalıdır.
- Medyada okullarla ilgili olumsuz dizi, film ve şarkıların daha az yer almasına dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Bass, R.F.,(2008). **Basic Education vs. Pop Culture**.<http://www.jsonline.com/story/index.aspx?id=756800>.(Erişim Tarihi: 06.07.2008).
- Chi-Kim, C., (2003).**The Use Of Popular Culture In The Teaching Of Ethics Education: A Hong Kong Case**. www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/recordDetail?accno=EJ770587 - 20k (Erişim tarihi: 14.03.2008).
- Çetinkaya, Y. (2004). **Bir Manipülasyon Aracı Olarak Medya Medya ve Gençlik**. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi Özel Sayı. Sayı:57. s.143-145
- Düzgün, M. (2004). **Popüler Kültür ve Ürünlerin Oluşumunda Medyanın Rolü**. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi Özel Sayı. Sayı:57. s.149-152
- Ekiz, D. (2003).**Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş**. Ankara: Anı Yayıncılık
- Erdoğan, İ. (2004). **Popüler Kültürün Ne Olduğu Üzerine**. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi Özel Sayı.Sayı:57. s.7-19
- Ersöz,G.A. (2002). **Popüler Kültür Ürünlerinden Müzik Videolarının Gençler Üzerindeki Olumsuz Etkileri**. www.sabem.saglik.gov.tr/Akademik_Metinler/goto.aspx?id=1827 (erişim tarihi: 14.03.2008).
- Gee, J.P., (2005).**The Classroom of Popular Culture**. www.edletter.org/current/gee.shtml (Erişim Tarihi:06.07.2008).
- Kırtunç, A.L. **Popüler Kültür Araştırmaları**. www.kulturad.org/images/goc_kirtunc_konusma.html - 38k (erişim tarihi: 20.03.2008).
- Mutlu, E. (2004).**Popüler Kültürü Eleştirmek** Doğu Batı Düşünce Dergisi Sayı:15. s.11-42
- Oktay, A. (2002).**Türkiye’de Popüler Kültür**. İstanbul: Everest Yayıncılık
- Özkan, H.H. (2006). **Popüler Kültür ve Eğitim**. Kastamonu Eğitim Dergisi. 14/1 s.29-38
- Sözen, E. (2004) **Popüler Kültür Retoriği**. Doğu Batı Düşünce Dergisi. Sayı:15, s. 55-66.
- Şahin, M.C. (2005) **Türkiye’de Gençliğin Toplumsal Kimliği ve Popüler Tüketim Kültürü** G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 25/2. s.157-181.
- Taş, H. (2000). **Toplam Kalite Yönetimi Uygulamalarının Eğitim Yönetimine Katkıları**. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/145/tas.htm> (erişim tarihi:10.03.2008).
- Thomas A. Fain, Jr. **American Popular Culture: Should We Integrate In Into American Education?** http://findarticles.com/p/articles/mi_qa3673/is_200407/ai_n9421958 (erişim tarihi: 10.03.2008).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.